

Автор: Қожақова Шынасыл Даулетиярқызы
Пән: Жаратылыстану
Сынып: 4-сынып
Бөлім: Табиғат физикасы
Тақырып: Пайдалы қазбалар жана ма?

Оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтемеу):	4.3.4.1 кейбір пайдалы қазбалардың (бор, тұз, әктас,саз, мұнай, гранит, көмір, табиғи газ) қолданылу саласынанықтау 4.3.4.2 Қазақстанның негізгі пайдалы қазбалары өндірілетін кен орындарын картадан көрсету 4.1.2.2 алынған нәтижені оқушы таңдаған формада ұсыну
Сабақтың мақсаты:	Барлық оқушылар: Табиғат ресурстарының түрі мен көздерін анықтай алады, шығу тегі бойынша жіктей алады. Топырақтың құрамы мен қасиетін атай алады. Оқушылардың басым бөлігі: Оқушылар Қазақстанда қандайпайдалы қазбалар өндірілетінін біледі, олардың кен орындарын шартты белгілерін қолданып, картадан көрсетеді. Кейбір оқушылар: Ақпарат көзін және жеке өмірлік тәжірибесін қолданып, пайдалы қазбалардың тұрмыста, шаруашылықта қолданысы туралы зерттеу жүргізеді.
Тілдік мақсаттар:	Тілдік дағдылар: -көмірдің (мұнайдың, саздың, граниттің) тұрмыста, шаруашылықта қолданысын атайды; -Қазақстанның негізгі кен орындары туралы әңгімелейді. Терминология: Табиғат ресурстары, пайдалы қазбалар, кен орны, бор, тұз, әктас, саз, мұнай, гранит, көмір, кен, шахта, карьер, бұрғылау, ашық әдіс, жабық әдіс. Сөз тіркестері: Талқылау сұрақтары: - Табиғи қазбалар деген не? - Қазақстанда қандай негізгі пайдалы қазбалар өндіріледі? - Әктасты қайда қолданады? - Мұнайдан не алынады? - Көмірді қайда пайдаланады?
Күтілетін нәтиже:	Табиғат ресурстарының түрі мен көздерін анықтай алады, шығу тегі бойынша жіктей алады. Топырақтың құрамы мен қасиетін атай алады.-Қазақстанның негізгі кен орындары туралы әңгімелейді.
Бағалау критерийлері:	Оқушылар «табиғат ресурстары» ұғымын түсінеді.
Құндылықтарды дарыту:	Оқушыларды бір-біріне деген құрмет көрсетуіне тәрбиелеу.
АКТ-ны қолдану дағдылары:	Интернет-ресурстар, дерекқордан және интернеттен сабаққа қатысты ақпаратты іздеу;
Пәнаралық байланыс:	Математика, дүниетану, әдебиеттік оқу, көркем еңбек.
Бастапқы білім:	Оқушылар «табиғат ресурстары» ұғымын түсінеді. Табиғат ресурстарының түрі мен көздерін анықтай алады, шығу тегі бойынша жіктей алады. Топырақтың құрамы мен қасиетін атай алады.

Сабақ барысы

Сабақ кезеңдері	Жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар
Сабақтың басы	Жаңа топ құру Психологиялық ахуал қалыптастыру. «Ғажайып жылулық шынжыры» жылулық шеңбері Балалар бір-бірінің қолдарынан ұстап, жылы күлкілерін сыйлайды. Педагог күлкінің маңызына тоқтайды. Оқу құралдары арқылы (өшіргіш, қалам, қарындаш т.б.) ортаға бала санына қарай түрлі ручка, (қарындаш, өшіргіш) қойылады әр оқушы өзіне ұнаған түсті алады түстер бір-бірін тауып, бір топ құрайды Жұмыс ережесін келісу Сабақта бір-бірімізді сыйлаймыз, тыңдаймыз! Уақытты үнемдейміз! Нақты, дәл жауап береміз! Сабақта өзіміздің шапшаңдығымызды, тапқырлығымызды көрсетеміз! Сабаққа белсене қатысып, жақсы баға аламыз! Алдыңғы білімді еске түсіру (ұжымда) ҚБ: Отшашу арқылы бір-бірін бағалау. Оқу мақсатын таныстыру Күтілетін нәтижені анықтау	Оқушыларды топтарға бөлуге арналған суреттер. Сұраққа жауап берген оқушыны мадақтау, толықтыру жасау, тиімді кері байланыс орнату. Алдыңғы білімді еске түсіру тапсырмалары

Сабақкезеңдері	Жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар
Сабақтың ортасы	Зертте Көмір қандай зат? Зерттеу нәтижесін кесте түрінде көрсет. Дескрипторы: Ақпарат көзін және жеке өмірлік тәжірибесін қолданып, пайдалы қазбалардың тұрмыста, шаруашылықта қолданысы туралы зерттеу жүргізеді.	Тапсырма ны орындаған оқушыны мадақтау,толықтыру жасау, тиімді кері байланыс орнату.
Сабақтың соңы	Көмір миллиондаған жылдар бұрын бірінің үстіне бірі құлап, нығыздалған, шіріп, тас жынысқа айналған ежелгі орман ағаштарынан пайда болған. Көмір тұрмыста отын ретінде пайдаланылады. Одан лак, сыр, пластмасса, иіссу, дәрі-дәрмек жасайтын заттар алынады. Көмірді Қарағанды мен Екібастұз кен орындарынан өндіреді. Қарағандыда шахтадан, Екібастұзда ашық әдіспен карьерлерден қазып алады. Мұнай теңіз бен мұхит астындағы тірі ағзалардың шіріген қалдықтарынан түзілген. Мұнайдан бензин, керосин, дизельді отын, парафин, лак, синтетикалық талшықтар және басқа да көптеген бағалы заттар жасалады. Мұнай Атырау, Маңғыстау, Ақтөбе, Батыс Қазақстан, Қызылорда облыстары аймағындағы кен орындарынан өндіріледі. Еліміздегі ең ірі мұнай кен орны – Қашаған. Ол 2000 жылы ашылды. Қашаған еліміздің батысында, Атырау қаласынан 80 шақырым жерде орналасқан. Табиғи газ мұнай кен орындарынан өндіріледі. Газ шығатын ірі кен орындары – Қарашығанақ, Қашаған, Теңіз. Бұл пайдалы қазбалардың шартты белгісін картадан көре аламыз.	Түрлі түсті суреттері бар журнал дар, флипчарт, желім
Рефлексия	Рефлексия (жеке,жұпта,топта, ұжымда) «Білім гүлі» кері байланыс.	Оқушылар сабақтан алған әсерлерін кері байланыс парағы тапсыр мала ры арқылы білдіре алады.